

Motion till riksdagen

1989/90:Fi61

av Anne Wibble m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1989/90:135 Betalningar
till och från utlandet

I propositionen föreslås att valutalagen ersätts med en ren beredskapslag om valutareglering. Samtidigt föreslås en ny lag om betalningar till och från utlandet för att tillgodose behov av skattekontroll och statistikinsamling.

Det är utomordentligt tillfredsställande att mångåriga krav från folkpartiet om att ersätta valutaregleringen med en ren beredskapslagstiftning nu tillgodoses. Valutaregleringen har givit upphov till stora snedvridningar i ekonomin och det är viktigt och positivt att dessa nu kan undanröjas.

Enligt propositionen skall valutalagen kunna tillämpas i två fall. Det första är under "utomordentliga förhållanden som är föranledda av krig eller krigsfara som landet har befunnit sig i" och detta synes oss helt rimligt. Propositionen föreslår också att valutalagen skall kunna tillämpas i fredstid, "om valutamarknaden och valutapolitiken utsätts för allvarliga störningar till följd av utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser."

Vi har förståelse för att det i vissa extrema fredstida situationer kan uppkomma behov av valutareglering, och den valda formuleringen av lagtexten är utformad i nära överensstämmelse med den undantagsklausul, artikel 3, som finns i EGs slutliberaliseringsdirektiv. Vi vill samtidigt understryka att det måste vara helt klart att detta inte lämnar utrymme för användning av valutareglering vid mindre extrema svårigheter för betalningsbalansen och kapitalrörelser. Dessa senare måste bemästras med vanlig ekonomisk politik, främst penningpolitiska åtgärder men naturligtvis också generella finanspolitiska medel. De möjligheter till ikraftsättande av prisregleringslagen under fredstid som den nuvarande lagstiftningen på detta område ger manar inte till efterföljd. Vi anser därför att ordet "synnerligen" bör tillföras den ovan citerade formuleringen. Det bör således lyda som följer: "... om valutamarknaden och valutapolitiken utsätts för synnerligen allvarliga störningar till följd av utomordentligt stora kortfristiga kapitalrörelser." Det blir då helt klart att valutalagen skall tillämpas mycket restriktivt under fredstid och inte på annat sätt än som medges också i EG-länderna.

Propositionen föreslår att en särskild lag stiftas som reglerar alla betalningar till och från utlandet. Skälet för detta är behovet av skattekontroll och betalningsbalansstatistik. Lagens huvudsakliga innehåll är att alla utlandsbetalningar skall ske via en auktoriserad valutahandlare, att köp och försäljningar av utländska fondpapper skall ske via auktoriserad valutahand-

lare som är fondkommissionär, att utländska fondpapper skall förvaras i depå hos auktoriserad valutahandlare, att förbud kvarstår mot att göra betalningar via eget inlåningskonto i utlandet, att förbud kvarstår mot att betala livförsäkringspremier till utlandet med större belopp än 3 000 kr. samt en skyldighet för envar som för egen eller annans räkning gjort en valuta-transaktion att lämna riksbanken de uppgifter som behövs för statistikändamål. Innebörden av lagen är att en betydande reglering kvarstår i form av ett monopol för svenska valutahandlare.

Vad först gäller beloppsbegränsningen för betalning av försäkringspremie framgår av propositionen att detta avses gälla endast andra halvåret 1990, i avvaktan på att ett förslag från proposition 1989/90:110 om s.k. premieskatt genomförs. Vi utgår från att regeringen under hösten återkommer till riksdagen med förslag om att avskaffa 7 § betalningslagen.

Vad gäller det föreslagna betalningsmonopolet är det uppenbart att detta strider mot EG-lagstiftningen. Detta framgår till och med av propositionen: "Det system för 'single banking licence' som lanserats genom det andra banksamordningsdirektivet (89/646/EEC) synes inte medge någon exklusiv auktorisation för sådana finansiella tjänster som valutahandel. Varje kreditinstitut, som i sitt hemland auktoriserats att handla med valutor och förmedla betalningar, skall i princip ha rätt att fritt utföra detta slags tjänster inom hela EG." Samtidigt finns i EGs kapitalliberaliseringsdirektiv en möjlighet att vidta åtgärder som bedöms som nödvändiga av skattekontrollskäl. Det är oklart vilken typ av åtgärder som avses med detta, men det synes oss självklart att den typ av förmedlingsmonopol som föreslås i propositionen inte uppfyller detta syfte. Reglerna kommer därför att behöva omprövas ganska snart.

Riksdagen har just behandlat en proposition om ömsesidig handräckning i skatteärenden. När denna konvention har trätt i kraft bör det vara tillåtet att göra betalningar till och från ett eget inlåningskonto – dvs ej behöva gå via svensk auktoriserad valutahandlare – i sådana länder som lämnar kontrolluppgift till de svenska skattemyndigheterna. Den lagtekniska lösningen bör t. ex. kunna vara att den möjlighet till undantag från betalningslagen som riksbanken medges rätt att ge i lagens 11 § även omfattar dessa fall. Detta bör framgå av lagen. Vi kan inte acceptera den i propositionen föreslagna begränsningen till belopp om högst 50 000 kr. och inte heller att kontohavarens egna betalningar till och hemtagning från ett sådant konto skall ske via valutahandlare.

Riksskatteverket har föreslagit att undantaget från kontoförbudet bör utformas så att riksbanken ges möjlighet att medge ett generellt tillstånd att inneha inlåningskonto i sådan stat som i praktiken faktiskt lämnar kontrolluppgift avseende skattskyldiga i Sverige. Vi anser att undantaget bör vara mera generellt än så, nämligen att rätt automatiskt medges att inneha och verkställa betalningar till och från eget inlåningskonto i land som lämnar kontrolluppgift till Sverige.

I propositionen föreslås att fler finansiella institut än idag bör få rätt att handla med valutor. Den teknik som valts för att tillgodose detta innefattar ansökan och tillstånd från riksbanken i varje enskilt fall. Det tillstånd som riksbanken sedan eventuellt meddelar skall enligt propositionen också

kunna förenas med vissa villkor, både vad gäller vilken typ av betalningar som avses och vad gäller bankernas nettopositioner i utländsk valuta, s.k. valutalimiter. Vi anser den valda tekniken mindre lämplig.

Mot. 1989/90
Fi61

I stället föreslår vi att samtliga kreditinstitut som står under myndighetstillsyn skall ha en principiell rätt att bedriva handel med valutor och göra utlandsbetalningar. Vi anser inte att denna rättighet skall kunna inskränkas med hänsyn till det aktuella institutets normala verksamhet, eftersom detta skulle verka konkurrenshämmande och inskränkande på verksamhetens expansion.

Vi anser också att bruket av valutalimiter bör avskaffas. Vi delar i detta avseende den kritik som framförts av t.ex. näringsfrihetsombudsmannen (NO). Införandet av valutalimiter bör förbehållas extraordinära situationer. Vi vill bestämt motsätta oss att riksbanken därigenom ges möjlighet att sänka limiterna i tider av valutaoro eftersom detta måste sägas stå i strid med slopande av valutaregleringen som valutapolitiskt medel.

I propositionen föreslås också en uppgiftsskyldighet för att tillgodose behovet av betalningsbalansstatistik. En förbättring föreslås i detta avseende, nämligen att gränsen för uppgiftsskyldighet sätts till 50 000 kr. Vi anser det dock inte rimligt att ålägga valutahandlarna ett krav att ta reda på om en beloppsmässigt mindre betalning utgör en delbetalning av en större summa, utan valutahandlarna bör kunna utgå från att mindre belopp är undantagna. Vi kan inte heller acceptera att uppgiftsskyldigheten gäller namnet på betalningsmottagaren eftersom denne normalt inte är skattskyldig i Sverige. I propositionen påstås att uppgift om betalningsmottagare krävs för att kunna upprätthålla en godtagbar kvalitet och tillförlitlighet i betalningsbalansstatistiken. Vi delar inte denna uppfattning.

Vi inser att de av oss föreslagna uppmjukningarna i betalningslagen medför att underlag för betalningsbalansstatistiken måste samlas in på annat sätt. Vi föreslår användning av enkäter. Det framgår av propositionen att även föredraganden inser att statistikuppgifterna på sikt måste insamlas på annat än nuvarande sätt. Enligt vår mening saknas anledning att vänta med en sådan förändring.

De av oss föreslagna förändringarna medför krav på vissa förändringar i lagtexten. Det bör ankomma på utskottet att göra erforderliga justeringar.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att i § andra stycket i lagen om valutareglering ges den lydelse som föreslås i motionen, nämligen med tillägg av ordet "synnerligen" på angivet ställe,
2. att riksdagen beslutar om sådant tillägg i 11 § lagen om betalningar till och från utlandet som föreslås i motionen, nämligen undantag från förbudet mot betalningar till och från eget inlåningskonto i länder som lämnar kontrolluppgift till Sverige,
3. att riksdagen beslutar att samtliga finansinstitut som står under myndighetstillsyn ges en principiell rätt att handla med valutor och ombesörja betalningar till och från utlandet enligt vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen beslutar att användningen av valutalimiter avskaffas enligt vad som anförts i motionen,

Mot. 1989/90

F161

5. att riksdagen beslutar om sådan ändring i 50 § lagen om självdeklaration och kontrolluppgifter som föreslås i motionen. nämligen att de två sista meningarna ersätts med följande lydelse: "Upplysning skall lämnas om vad betalningen avser och vilket land betalningen verkställs till eller tas emot från.",

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om användning av enkäter i betalningsbalansstatistiken.

Stockholm den 25 april 1990

Anne Wibbe (fp)

Lars De Geer (fp)

Ingela Mårtensson (fp)

Lars Leijonborg (fp)